

เรื่องที่ 7

การแสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับคดีคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหา ray วิชากฎหมาย คุ้มครองผู้บริโภค ได้ดีขึ้น

Role playing about the
consumer protection law
by student in the class room in order
to make student understanding
the consumer protection law better

ปจรรีย์ สุริยาชัยวัฒน์ โนนงษ์¹

1 อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติในรายวิชา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในการทำวิจัยในครั้งนี้ทำการสำรวจประชากรจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ รายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ปีการศึกษา 2559 จำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกการเข้าเรียนของนักศึกษา แบบบันทึกการแสดงบทบาทสมมุติลงในแผ่นซีดี และแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา หลังจากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความถี่ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตลอดทั้งเทอม พบว่านักศึกษามีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ผ่าน

กระบวนการแสดงบทบาทสมมติ และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการสอบปลายภาคดีขึ้นมาก นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนรู้ผ่านการแสดงบทบาทสมมติซึ่งจะท าให้เห็นภาพเกี่ยวกับกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคได้ชัดเจนขึ้นตลอดจนทำให้นักศึกษาได้เกิดความกล้าที่จะแสดงออกในห้องเรียนมากขึ้นและให้จัดการบันทึกการแสดงบทบาทสมมุติลงในแผ่นซีดีโดยพบว่าผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด 46 คน ได้คะแนนสูงสุดที่ 92 คะแนน และได้เกรด A จำนวน 44 คน คิดเป็น 95.65

คำสำคัญ :

การแสดงบทบาทสมมติ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study teaching and learning by role-playing. in the course of consumer protection law , In this research, a population survey of law students was conducted. Consumer protection law course, academic year 2016, 46 students. And Research tools are: Student attendance record form Recording of role playing on CD and the student's learning behavior record form After that, the data was analyzed for statistical values. These are the average score and the frequency value.

The researcher observed the behavior of the learners throughout the semester. It was found that the students were willing to learn through the role-playing process. and found that the learning achievement in the final exam was greatly improved. Students gain an understanding and learning through role-playing that will give them a clearer picture of the consumer protection process. It also gives students more courage to express themselves in the classroom and organize their role play recordings on CD. It was found that the academic performance was in very good condition. A total of 46 students enrolled with the highest score of 92 points and 44 A grades, representing 95.65%.

Keywords :

Role play , Consumer protection law , Achievement of student

● บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

วิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเรื่องทางคดีแพ่งที่มีลักษณะของคดีมีการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการ กับผู้บริโภคในทางสัญญา ซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ ทั้งนี้ลักษณะการเอาเปรียบของผู้ประกอบการมีลักษณะที่ต้องอาศัยการตีความทางด้านกฎหมายซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย และต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป แต่ทุกกรณีนั้นอาศัยหลักพื้นฐานเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งส่วนมาต้องอาศัยจากการอ่านศึกษาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาในการตีความลักษณะของนิติกรรมที่เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้นการจะทำความเข้าใจในคดีคุ้มครองผู้บริโภคจึงไม่สามารถทำการศึกษาได้จากในตำราเอกสารได้เพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงแนวความคิดเจตนาของผู้ประกอบการ และผู้บริโภคผ่านการแสดงบทบาทสมมุติ ซึ่งจะให้เห็นภาพการทำงานนิติกรรมสัญญากันได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนทำให้นักศึกษาได้เกิดความกล้าที่จะแสดงออกในห้องเรียนมากขึ้นและให้จัดการบันทึกการแสดงบทบาทสมมุติลงในแผ่นซีดี ซึ่งสอดคล้องกับการว่าความในชั้นศาลที่ต้องอาศัยถึงจินตนาการคดีในการสืบพยานในชั้นศาลอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์คดีคุ้มครองผู้บริโภค
2. นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น
3. นักศึกษาสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์จริง

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการเรียนรู้รายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการแสดงบทบาทสมมติ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังกระบวนการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 46 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในชั้นเรียนโดยวัดความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการเรียนรู้รายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการแสดงบทบาทสมมติ แล้วนำผลการสังเกตมาทำการวิเคราะห์ถึงผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการท วิจัยคือภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการเรียนรู้รายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

นิยามศัพท์

การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติหมายถึง ทิศนา แคมมณี (2550 : 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวม

บพทพในสถำนกรณซึ่งม้ความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมตาม
ความรู้ส้กน้กคดขงตน และนำเอการแสดงออกขงผู้แสดง ทั้งทางด้ำนความรู้
ความคด ความรู้ส้ก และพฤตกรรรมที่ส้งเกตพพว้เป็นข้อมูลใน การอภิปราย เพือ
ให้ผู้เรียนเกตการเรยนรู้ตามวัตฤประส้งค้ พฤตกรรรมการเรยน หมายถึง ลักรณะ
นีสยหรือการปฏิบัติตัวของน้กศ้กษาวิชานิตศาสตรปีการศ้กษา 2559 ภาคเรยนที่
2 ในเรืองขงการเข้าเรยน การวางแผน ลำดับ ช้้นตอน การถ่ายทำตลตจนการนำ
เสนอการแสดงบพทพสมมติ ผลส้สมฤทธิ์ทางการเรยนของน้กศ้กษา หมายถึง ผล
คะแนนสอบที่ได้ขงน้กศ้กษาสาขาวิชานิตศาสตร วัตออกมาได้้ในรูปขงคะแนน
เก้บและคะแนนสอบปลายภาคเรยน

ประโยชน์ที่คาคว่าจะได้รับ

1. ประยูกต์ใช้เทคนคการเรยนการสอนนอกสถำนที่ในสถำนที่คคต้จริงเข้าก้บ
การสอนในห้องเรยน
2. น้กศ้กษาม้ความรู้ความเข้าใจรายวิชากฎหมายกฎหมายค้มครองผู้บริภค
3. น้กศ้กษาสามารถนำความรู้จากรายวิชามาประยูกต์และคดวิเคราะห้ได้
มากช้้น

หลักร การ แนวคด ทฤษฐีที่เกยวข้อง

ในการศ้กษาค้นคว้าทฤษฐีและเอกสารรวมถึงงานวิจัยที่เกยวข้อง ผู้วิจัยได้
รวบรวมและค้นคว้าเพือใช้ประกอบกรวิจัยในช้้นเรยนเรืองการแสดงบพทพสมมติ
ขงน้กศ้กษาสาขาวิชานิตศาสตรโดยมี 4 หัวข้อค้อ

1. ความรู้พื้นฐำนเกยวก้บการเรยนรู้ผ่านการแสดงบพทพสมมติ
2. แนวคดและทฤษฐีเกยวก้บการการแสดงบพทพสมมติ
3. วรณกรรรมที่เกยวข้อง
4. สรूप

จากหัวข้อข้างด้ำนสามารถอธิบายรายละเอียดได้ด้งต้อไปน้

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นอีกวิธีสอนหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน

กล้าคิด กล้าแสดงออกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อมากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียด เพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ลักษณะสำคัญของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ลักษณะของบทบาทสมมติ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550 : 160-161) บทบาทสมมติที่ผู้เรียนแสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร เป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว ผู้แสดงจะได้ทราบเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดงตามอย่างละเอียด ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามความคิดของตน และดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเสรี

ประเภทของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

1. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทของคนอื่นตามที่ถูกกำหนด โดยละทิ้งแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง เช่น แสดงบทบาทของผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์หรือบุคคลอื่นๆ ที่ลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นชานา เป็นครู เป็นนายอำเภอ เป็นพ่อค้า ฯลฯ ผู้แสดงจะต้องพูด คิด ประพฤติ มีความรู้สึกเหมือนกับบุคคลที่สวมบทบาทนั้นๆ
2. ผู้แสดงจะยังคงรักษาทบาทและแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง แต่กำหนดสถานการณ์ที่อาจพบในอนาคต เช่น การสมัครงาน การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ฯลฯ บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะอย่าง เช่น การแนะนำ การสัมภาษณ์ การสอน การจูงใจ อินทิตรา บุญยาทร (2542 : 98)

องค์ประกอบของการสอนแบบบทบาทสมมติ

1. การแสดงบทบาทสมมติ เมื่อนำมาปฏิบัติในห้องเรียนแล้วจะแยกกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แสดงเป็นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายบทบาทจากครูผู้สอนแล้ว จากการวางแผน การเรียนการสอนของผู้เรียนทั้งชั้นให้แสดงบทบาทต่างๆ กัน กับกลุ่มผู้ชมซึ่งจะเป็นกลุ่มสังเกตการณ์ โดยจะนำผลจากการสังเกตไปอภิปรายภายหลัง
2. เหตุการณ์ ประเด็น หรือปัญหา ซึ่งอาจจะหยิบยกจากในแบบเรียนหรือผู้สอนสร้างขึ้นใหม่เองตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์นั้น โดยทั่วไป ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดเหตุการณ์เอง และนำเหตุการณ์นั้นๆ มาเสนอแก่ผู้เรียนเพื่อการแสดงต่อไป
3. ฉากและสื่อการสอน ฉากมีเพียงที่จำเป็นเท่านั้น หรืออาจไม่ใช่เลยก็ได้ ส่วนสื่อ การสอนก็เช่นกัน จำเป็นไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะความสำคัญของการเรียนการสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมติขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงมากกว่าสิ่งใด (สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2540 : 106)

ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทศนา แหมมณี (2550 : 358-359) อธิบายขั้นตอนสำคัญของการสอนไว้
ดังนี้

1. ผู้สอน / ผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
2. ผู้สอน / ผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท
3. ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ผู้เรียนแสดงบทบาท และสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
5. ผู้สอนและผู้เรียน อภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

กระบวนการในการวางแผนการใช้บทบาทสมมติในการสอน

กระบวนการในการวางแผนและใช้บทบาทสมมติในการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

- ก. แจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา
- ข. กำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง

- ก. อุ่นเครื่อง
- ข. เลือกผู้แต่ง
- ค. จัดฉาก
- ง. เตรียมผู้สังเกตการณ์
- จ. เตรียมความพร้อม
- ฉ. เริ่มแสดง
- ช. ตัดบท

ชั้นที่ 3 ชั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ชั้นที่ 4 ชั้นแสดงเพิ่ม

ชั้นที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการการแสดงบทบาทสมมติ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นอีกวิธีสอนหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2530 : 74) กล่าวถึงการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ ว่าเป็นการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นเทียบเคียงกับสภาพที่เป็นจริง ตามลักษณะที่ผู้แสดงบทบาทเข้าใจ เพื่อให้ผู้ดูเกิดความรู้อย่างเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น หลักสำคัญของการสอนแบบนี้คือ ผู้สอนจะสร้างปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดและให้ผู้เรียนแก้ปัญหาต่างๆ ให้ได้ด้วยตนเอง ด้วยการแสดงที่ทำให้ได้ด้วยตัวเอง ด้วยการแสดงที่ทำให้ผู้ดูเห็นจริง วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ จึงนับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาและบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงนั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ผ่างมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่างๆ โดยไม่ต้องใครเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้

อย่างไรนั้น นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

ความหมาย ทิศนา แคมมณี (2550 : 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการ

แสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลใน การอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จุดมุ่งหมายของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ ทิศนา แคมมณี (2550 : 358) กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง ลักษณะของบทบาทสมมติ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550 : 160-161) บทบาทสมมติที่ผู้เรียนแสดงออกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร เป็นการแสดงบทบาทตามเรื่องราวที่มีอยู่แล้ว ผู้แสดงจะได้ทราบเรื่องราวทั้งหมด แต่จะไม่ได้รับบทที่กำหนดให้แสดงตามอย่างละเอียด ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามความคิดของตน และดำเนินเรื่องไปตามท้องเรื่องที่กำหนดไว้แล้วซึ่งมีลักษณะเหมือนละคร

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนได้รับทราบสถานการณ์หรือเรื่องราวแต่เพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น ซึ่งมักเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือมีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะใช้ความคิดของตนในการแสดงออกและแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเสรีการแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ ได้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ซึ่งรวบรวมผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ตรรกพร สุขเกษม (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่

2/2554 ในบทเรียนเรื่อง “การกำหนดนโยบายสาธารณะ” จากการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ นักศึกษาโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในรายวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผนเชิงกลยุทธ์จำนวน 54 คน แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีผลการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอยู่ในระดับที่ต่อเนื่อง

สุชาติ ทิพย์มนตรี (2556) ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการสอน “ภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ” การใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนเป็นวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการบริการที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งเพราะเป็นการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่มีบริบทการสื่อสารที่เหมือนจริง จึงใจให้นักศึกษาแสดงออกทางภาษา และให้ความอิสระแก่นักศึกษาในการถ่ายทอดความคิดในบรรยากาศห้องเรียนที่ผ่อนคลายซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร

ประภาดา ตลิ่งจิต (2557) ทำการวิจัยเรื่องการสอนทักษะการตรวจสอบบัญชี โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่า ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสูงขึ้น และช่วยพัฒนาทักษะในการสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีมให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากข้อบกพร่องของตนเองระหว่างการแสดงบทบาทสมมติ สร้างความกระตือรือร้น ความตั้งใจ และเห็นถึงกระบวนการตรวจสอบที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

● สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลถึงผลการเรียนของนักศึกษาเป็นอย่างมาก การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียด เพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการทำการวิจัยเชิงสำรวจเพื่ออธิบายเรื่องการแสดงบทบาทสมมติในวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 46 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 46 คน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ผลผลิต
จัดกิจกรรมกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ	สัปดาห์ที่ 1-5	ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ
การทำรายงานจากการแสดงบทบาทสมมติ และจัดการบันทึกลงแผ่นข้อมูลซีดี	สัปดาห์ที่ 6-15	ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาและพัฒนาการจับใจความสำคัญ
การทำแบบทดสอบหลังการแสดงบทบาทสมมติ (Close Test)	สัปดาห์ที่ 16	ทักษะการวิเคราะห์โดยอาศัยพื้นฐานแนวคิดการคุ้มครองผู้บริโภค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกการเข้าเรียนของนักศึกษา
2. แบบบันทึกการส่งรายงานบทบาทสมมติของนักศึกษา
3. แบบวัดความรู้การเรียนรู้ของนักศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลตั้งแต่ ธันวาคม 2559 – พฤษภาคม 2560 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษา เช่น การเข้าเรียน การจัดกลุ่ม การวางแผนงาน เป็นต้น
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการแสดงบทบาทสมมติ (ปลายภาคเรียน)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนและการส่งงานของนักศึกษา อาศัยการบรรยายสรุปในรูปแบบตาราง
2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยในเรื่องการแสดงบทบาทสมมติในรายวิชา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ แบ่งการศึกษาข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วนคือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการแสดงบทบาทสมมติในรายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ในรายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เมื่อเทียบคะแนนเก็บของนักศึกษาที่สอบไม่ผ่าน (ได้ 1 จำนวน 2 คนจาก 46 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34 (นักศึกษาที่สอบผ่าน 44 คนคิดเป็นร้อยละ 95.65) ค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ที่คะแนน 83.26 คะแนน

จากผลสัมฤทธิ์ข้างต้น นักศึกษามีผลการเรียนที่ดีมาก ได้ A จำนวน 44 คน ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 83.26 สาเหตุเพราะนักศึกษามีการจัดกลุ่มทำงานเป็นทีม ดังนั้น คะแนนที่ได้จึงเป็นการเกาะกลุ่มของคะแนน ในส่วนของคะแนนปลายภาคที่มี คะแนน 30 คะแนน ก็พบว่า นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้ในคะแนนที่สูงสุด คือ 25 ต่ำสุด 15 ถือว่าผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำแล้ว แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านกระบวนการแสดงบทบาทสมมติที่นักศึกษาได้คิด และลงมือทำอย่างอิสระภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน หากนักศึกษาจะต้องทำความเข้าใจในวิชากฎหมายด้วยตัวเองอาจจะเป็นเรื่องยากที่นักศึกษานึกภาพหรือจำลองสถานการณ์ในหัวตัวเองออก ดังนั้น การแสดงบทบาทสมมติจึงถือว่าเป็นทางออกที่ดีของนักศึกษาในการเรียนการสอนยุคใหม่ที่จะต้องให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

● สรุป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการทำการวิจัยเชิงสำรวจเพื่ออธิบายเรื่องการแสดงบทบาทสมมติในวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 46 คน พบว่า การแสดงบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลถึงผลการเรียนของนักศึกษาเป็นอย่างมาก การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ กล่าวแสดงออกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียด เพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด อีกทั้งเมื่อนักศึกษาทำข้อสอบปลายภาคเรียนหลังจากที่ได้ นำเสนอบทบาทสมมติแล้ว นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น จึงส่งผลให้มีผลการเรียนที่ดีมาก

● อภิปรายผล

จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของรายวิชากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค นักศึกษามีผลการเรียนที่ดีที่สุดได้ A จำนวน 44 คน ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 83.26 สาเหตุเพราะนักศึกษามีการจัดกลุ่มทำงานเป็นทีม ดังนั้น คะแนนที่ได้จึงเป็นการเกาะกลุ่มของคะแนน ในส่วนของคะแนนปลายภาคที่มีคะแนน 30 คะแนน ก็พบว่า นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้ในคะแนนที่สูงที่สุดคือ 25 ต่ำสุด 15 ถือว่าผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำแล้ว แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านกระบวนการแสดงบทบาทสมมติที่นักศึกษาได้คิดและลงมือทำอย่างอิสระภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน หากนักศึกษาจะต้องทำความเข้าใจในวิชากฎหมายด้วยตัวเองอาจจะเป็นเรื่องยากที่นักศึกษาจะนึกภาพหรือจำลองสถานการณ์ในหัวตัวเองออก ดังนั้น การแสดงบทบาทสมมติจึงถือว่าเป็นทางออกที่ดีของนักศึกษาในการเรียนการสอนยุคใหม่ที่จะต้องให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

● ข้อเสนอแนะ

การแสดงบทบาทสมมติสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนได้หลากหลายวิชา ไม่จำกัดเฉพาะในรายวิชากฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้นักศึกษาได้ลงมือตั้งใจและแก้ปัญหาเองภายใต้บทบาทสมมติ

เอกสารอ้างอิง

- ตรรกพร สุขเกษม. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดง บทบาทสมมติของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2/2554 ในบทเรียนเรื่อง การกำหนดนโยบายสาธารณะ. รายงานวิจัยในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประภาดา ตลิ่งจิตร. (2557). การสอนทักษะการตรวจสอบบัญชี โดยใช้การแสดง บทบาทสมมติ. รายงานวิจัยในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สุชาดา ทิพย์มนตรี (2556). ประสิทธิภาพของการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ในการสอน “ภาษาอังกฤษเพื่อการบริการ”, รายงานวิจัยเดี่ยว. มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.